

Waldemar Chrostowski

"Papieski Instytut Polski w Rzymie - Pontificium Institutum Ecclesiasticum Polonorum in Urbe. Historia i współczesność, t. 3. Sympozjum 1996", Zbigniew Kiernikowski i in. (red.), Rzym 2001 : [recenzja]

Collectanea Theologica 71/4, 229-231

2001

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Duc in altum – „Wyplłyn na głębię”. Nowa ewangelizacja jest praktyczną realizacją tych słów Chrystusa. Dlatego książka ks. Jana Przybyłowskiego jest godna zalecenia wszystkim teologom i duszpasterzom.

ks. Andrzej Blewiński, Łódź

Ks. Zbigniew KIERNIKOWSKI i in. (red.), *Papieski Instytut Polski w Rzymie – Pontificium Institutum Ecclesiasticum Polonorum in Urbe. Historia i współczesność, tom 3. Symposium 1996*, Rzym 2001, ss. 348.

Papieski Instytut Polski, mieszczący się przy via Pietro Cavallini 38 w Rzymie, to placówka bardzo zasłużona dla Kościoła katolickiego w Polsce i na świecie. Założony w 1909 r. przez bp. błog. Józefa Sebastiana Pelczara, stał się domem i przystanią dla setek polskich kapłanów studiujących na różnych uczelniach rzymskich i pracujących w watykańskich dykasteriach. Mogłem i ja doświadczyć tego przywileju i jego pożytków, mieszkając w Instytucie w latach 1978-1983, podczas gdy rektorem był ks. inf. Franciszek Mączyński. Od 1987 r. tę odpowiedzialną funkcję pełni ks. Zbigniew Kiernikowski, kapłan archidiecezji gnieźnieńskiej, absolwent Biblicum, zaś w latach 1972-1980 mieszkaniec tegoż Instytutu.

Zostawszy rektorem, ks. Z. Kiernikowski przeprowadził zakrojone na bardzo szeroką skalę prace remontowo-budowlane, dzięki którym placówka może przyjąć dwukrotnie więcej studentów niż poprzednio. Dołożył wielu starań, aby stworzyć studentom jeszcze lepsze warunki bytowe i materialne, a także poszukać nowych form ich formacji duchowo-intelektualnej. Gdy polepszyły się warunki lokalowe, rozpoczął organizowanie sympozjów naukowych. Równocześnie sporo pisał i publikował, wykładając także biblistkę na rzymskich uczelniach. W 2001 r. na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie uzyskał habilitację w zakresie nauk biblijnych. Wraz z utworzeniem jesienią tegoż roku Wydziału Teologicznego na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu rozpoczął i tam pracę wykładowcy, decydując się na systematyczne dojazdy z Rzymu, co bez wątpienia stanowi w dziejach akademickiej teologii polskiej swoisty precedens. Wśród jego licznych dokonań znalazło się też wydawanie tomów opatrzonych tytułem *Historia i współczesność*, przedstawiających i bilansujących dzieje oraz terażniejszość Papieskiego Instytutu Polskiego. Pierwszy tom ukazał się w listopadzie 1996 r., drugi dokładnie cztery lata później, zaś najnowszy, trzeci, w grudniu 2001 r.

Tom otwiera (s. 11-23) artykuł *Papieski Instytut Polski w Rzymie w trudnych latach powojennych (1945-1958)*, który napisał bp Jan Kopiec, profesor Uniwersytetu Opolskiego i biskup pomocniczy opolski. Tekst stanowi kontynuację artykułu

tegoż autora *Z dziejów Papieskiego Instytutu Polskiego w Rzymie do 1945 r.*, zamieszczonego w tomie pierwszym (s. 27-56). Należy się spodziewać, że nastąpią kolejne opracowania i w bliskiej przyszłości wszystkie zostaną wydane w formie monografii historycznej dokumentującej ciekawe losy tej niezwyklej placówki.

Na część zatytułowaną *Historia* składają się również wspomnienia, napisane przez ks. prof. Romana Bartnickiego, aktualnie rektora UKSW, który mieszkał w PIP w latach 1972-1975, ks. prof. Wojciecha Góralskiego, prorektora UKSW (lata 1967-1968), biskupa pomocniczego lubelskiego Ryszarda Karpińskiego (lata 1963-1969), ks. prof. Jan Łacha, byłego rektora ATK (lata 1968-1969) i s. M. Błażej Tomalak z domu sióstr Służebniczek Niepokalanego Poczęcia NMP w Mogilnie, która pracowała w Instytucie w latach 1932-1936. Te wspomnienia stanowią cenne uzupełnienie kilku innych zamieszczonych w dwóch poprzednich tomach. Charakterystyczny jest dla nich głęboko osobisty ton, rzucający wiele światła na sylwetki absolwentów i atmosferę, jaka niegdyś panowała w Instytucie.

Gros książki stanowią materiały z sympozjum „Sługa Ewangelii wobec trudności ze względu na Ewangelię”, które odbyło się w dniach 28-30 listopada 1996 r., jako drugie tego rodzaju wydarzenie w Papieskim Instytucie Polskim. Po *Wprowadzeniu*, napisanym przez ks. Z. Kiernikowskiego (s. 65-68), następują referaty: „*Nowa ewangelizacja*” *wzywaniem do promocji solidnej formacji kapłańskiej* (ks. dr Ryszard Seledak, mieszkający w PIP pracownik watykańskiej Kongregacji ds. Edukacji Katolickiej), *Postawa formatorów seminaryjnych wobec potrzeby nowej ewangelizacji. Refleksje psychologiczno-pastoralne* (ks. dr Romuald Jaworski, Płock), *Doświadczenie „nocy ciemnej” w życiu duchowym kapłana* (ks. dr hab. Jan Machniak, Kraków), *Orientacje formacji formatorów według Kongregacji ds. Duchowieństwa w kontekście Nowej Ewangelizacji* (ks. dr Zenon Jarząbek z Kongregacji ds. Duchowieństwa), *Pomoc ze strony psychologii w sytuacjach trudnych ewangelizującego. Możliwości i ograniczenia* (mgr Maria Pawłowska, Poznań), *Hypomone (Mk 13) w życiu służby Ewangelii. Kto wytrwa do końca, ten będzie zbawiony (Mk 13,13)* (ks. prof. Antoni Tronina, Częstochowa-Lublin), *Jaka Biblia w świecie mediów elektronicznych? Perspektywy dla ewangelizacji* (ks. dr Marek Lis), *Egzystencjalna weryfikacja orędzia ewangelicznego w życiu służby Ewangelii w kontekście zgromadzenia (Łk 4,16-30)* (ks. dr Zbigniew Kiernikowski), Nie trudno zauważyć, że chodzi o refleksję interdyscyplinarną, obejmującą problematykę biblijną, teologicznomoralną, pastoralną, psychologiczną i teologiczno-kanoniczną. Całość wpisuje się w promowany przez Jana Pawła II postulat „nowej ewangelizacji”, szczególnie doniosły w kontekście przygotowań do Wielkiego Jubileuszu Roku 2000. O aktualności poruszanej problematyki, a zarazem złożoności spraw, które ona obejmuje, świadczy obszerny zapis dyskusji (s. 213-276), które

odbywały się po referatach i obejmowały szerokie spectrum zagadnień. Do tomu włączono ponadto dwie homilie wygłoszone podczas sympozjum (s. 277-282).

Trzecią część tomu stanowią *Spisy osób* (s. 283-345). Znajdujemy tutaj wykaz wszystkich rektorów Papieskiego Instytutu Polskiego (ks. Z. Kiernikowski jest trzynastym z kolei), spis byłych mieszkańców – studentów uczelni rzymskich (obejmuje 464 osoby), dwa spisy zmarłych księży – mieszkańców Instytutu (wg alfabetycznej listy nazwisk oraz wg daty śmierci), spis mieszkańców Instytutu w roku akademickim 2001/2002 (60 osób), spis seniorów – przedstawicieli wspólnoty studenckiej za lata 1987-2001, wykaz księży rezydentów (6 osób), a także wykazy współpracowników, czyli imienną listę siostr Służebniczek Niepokalanego Poczęcia NMP, pracujących w Instytucie od 1 czerwca 1932 r., braci ze Zgromadzenia Braci Serca Jezusowego, pracujących od 21 czerwca 1977 r. oraz członkin Instytutu Niepokalanej Matki Kościoła, pracujących od 22 marca 1989 r.

Tom trzeci, podobnie jak dwa poprzednie, to prawdziwa kopalnia materiału o zasłużonej placówce, której osiągnięcia i dzieje powinny być jeszcze lepiej w Polsce poznane i docenione. Ze zrozumiałym sentymentem sięgają po te publikacje ci, którzy mieli szczęście mieszkać w domy przy via P. Cavallini i dla których jest to piękny i ważny okres w ich życiu. Każdy tom zawiera mnóstwo interesujących informacji, które – gdy mieszkaliśmy w Rzymie – nie były nam znane. Nie chodzi jednak tylko o sentymentalną podróż w przeszłość, lecz o owocną dokumentację najnowszych dziejów Kościoła katolickiego w Polsce, którego kształt jest nie do pomyślenia bez Papieskiego Instytutu Polskiego. Taka dokumentacja powinna się odbywać na bieżąco, bo dobrze widać, ile w wykazach osób jest luk, wynikających z braku wystarczającego rozeznania o byłych mieszkańcach i ich późniejszych losach. Pokłosem tych tomów będzie na pewno nie tylko dalsze ożywienie wspomnień innych mieszkańców oraz uzupełnienie brakujących danych. Można się bowiem spodziewać, że przyczynią się one wydatnie do należytego przygotowania obchodów setnej rocznicy utworzenia Papieskiego Instytutu Polskiego, przypadającej w 2009 r. Wprawdzie pozostało do nich jeszcze sporo czasu, ale trzeba go wykorzystać jak najlepiej, aby owe obchody wypadły godnie i okazałe.

ks. Waldemar Chrostowski, Warszawa

Ks. Jarosław SOKOŁOWSKI (red.), *Księga Jubileuszowa Wyższego Seminarium Duchownego w Łomży (1919-2000)*, Wyższe Seminarium Duchowne, Łomża 2000, ss. 488.

„Właśnie tutaj, w Łomży, kształtowało się moje powołanie kapłańskie” – zwierzał się kard. Stefan Wyszyński, odwiedzając to miasto 7 sierpnia 1966 r. podczas